

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vybrané kapitoly z moderních dějin

Mgr. Martin Rostek

Výukový materiál zpracován v rámci projektu EU peníze školám

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0418

Šablona: III/2

Číslo materiálu: VY_32_INOVACE_340

Datum: 1. 9. 2012

NÁZEV ŠKOLY	Gymnázium Josefa Kainara, Hlučín, p.o.
VZDĚLÁVACÍ OBLAST	Člověk a společnost
TEMATICKÁ OBLAST	Moderní doba II – soudobé dějiny
PŘEDMĚT	Dějepis
ANOTACE	Učební materiál pro výklad nového učiva
METODIKA	Frontální metoda s využitím prezentace
CÍLOVÁ SKUPINA (TŘÍDA/ROČNÍK)	V. A
STUPEŇ A TYP VZDĚLÁVÁNÍ	Středoškolské
DRUH UČEBNÍHO MATERIÁLU	Prezentace

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Martin Rostek

Dekolonizace a třetí svět

Dekolonizace

- **Dekolonizací** myslíme proces osamostatňování bývalých kolonií ovládaných většinou některými evropskými zeměmi, který začal po 2. světové válce (výsledkem je vznik alespoň formálně nezávislých států)
- Někdy se také používá označení **rozpad světové koloniální soustavy**

Příčiny dekolonizace

- Větší důraz na lidská práva po 2. sv. válce
- Protesty obyvatelstva proti koloniální politice vlastní země
- Dohody mezi koloniálními velmocemi a místními politiky v koloniích uzavřené za války (např. britsko-indická dohoda)
- Tlak SSSR na dekolonizaci
- Ozbrojený odpor domorodého obyvatelstva
- Zvětšující se ekonomické náklady a byrokracie při spravování kolonií
- Zjištění, že i po poskytnutí nezávislosti lze bývalé kolonie dále využívat

Fáze dekolonizace

1. fáze (1945 – 1950)

- Nezávislost zemí, ve kterých již v minulosti existovaly rozvinuté civilizace a státní útvary, alespoň částečná připravenost na samostatnost
- Většinou britské kolonie, hlavně J a JV Asie a Blízký východ (Indie, Malajsie, Jordánsko...)
- Někde dohoda (Indie, Barma), jindy vojenské řešení (Indonésie)

2. fáze (1950 – 1965)

- Nejrozsáhlejší – zbytek Asie a většina Afriky – rok 1960 vyhlášen **rokem Afriky** (francouzské a zbývající britské kolonie, velké množství nových států, často nepřipravenost na samostatnost, velké problémy)

Fáze dekolonizace

3. fáze (1965 – 1980)

- Hlavně osamostatňování portugalských kolonií, převážně Afrika (Angola, Mosambik)

Co zůstalo?

- Území, která neměla zájem se osamostatnit nebo jiné nepříznivé podmínky pro nezávislost (malá rozloha)
- Postupně obyvatelstvo zrovnoprávněno, území už není kolonií, ale plnohodnotnou součástí státu, kterému původně jako kolonie patřilo (Guayana, Réunion, Guadeloupe, Madeira, Kanárské ostrovy ...)

Třetí svět

- pojem vznikl po 2. sv. válce
- Z ekonomického a sociálního hlediska rozdělení světa na:
 - 1) ekonomicky rozvinuté kapitalistické státy (např.: USA, VB, Francie, SRN, Kanada, Austrálie, Japonsko,...) = **první svět**
 - 2) Poměrně rozvinuté socialistické státy (SSSR, ČSR, NDR, Jugoslávie, Maďarsko, Polsko,...) = **druhý svět**
 - 3) Ekonomicky nerozvinuté státy, často kolonie, které teprve nedávno získaly nezávislost = **třetí svět**
- Dnes se z těchto označení používá už jen třetí svět, jiný název pro země třetího světa je **rozvojové země**
- V současnosti je souhrnné označování všech států, které původně byly vnímány jako třetí svět sporné (nesrovnatelnost: Angola, Somálsko, Kongo x Jižní Korea, Singapur, Malajsie)

Problémy třetího světa

Politické problémy

- Nestabilita, časté změny politických režimů (státní převraty), většinou různé nedemokratické formy vlády (diktatury, junty)
- Zásahy velmocí – často bezohledné prosazování vlastních zájmů včetně podpory nedemokratických režimů
- Uměle vytvořené hranice z dob koloniální éry – nerespektují přírodní poměry a tradiční etnické a náboženské vazby – časté vojenské konflikty se sousedy

Hospodářské a sociální problémy

- Složité etnické a náboženské poměry
- Nerozvinutý průmysl, nedostatečné investice, jednostranná orientace hospodářství na zemědělství a těžbu a vývoz surovin
- Nízká míra gramotnosti, zdravotní péče, produktivity práce
- Populační exploze a problém výživy obyvatelstva